YÜRÜNEBİLİRLİK DENEYİMİNİN ALANYA ÜZERİNDEN OKUNMASI¹

THE OBSERVATION OF THE EFFECT OF WALKABILITY EXPERIENCE THROUGH ALANYA

Begüm NAZİFOĞLU¹, Emel BİRER²¹ *İstanbul Kültür Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Mimarlık Programı (YL Mezunu), İstanbul / Türkiye*² *İstanbul Kültür Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, İstanbul / Türkiye*ORCID ID: 0000-0003-4155-5152¹, 0000-0003-0152-3690²

Öz: Amaç: Özellikle son yıllarda dünyadaki kentleşme kavramının yeniden sorgulanması paralelinde kentlerdeki yaşanabilirlik ve kentsel yaşam kalitesine yönelik çeşitli araştırmalar yapılmaktadır. Yaşam kalitesi yüksek olan kentler daha yaşanabilir yerler olmakla beraber, bu kentlerde de dikkat edilmesi gereken birtakım kriterler mevcuttur. İnsanların nasıl zaman geçirdikleri, hangi aktivitelere ağırlık verdikleri, nerelere hangi şekilde ulaştıkları, kentin yürünebilir bir kent olup olmaması gibi çeşitli kriterler, o kentin yaşam kalitesini ve yaşanabilirliğini göstermektedir. Yürünebilirlik, sadece bir yerden bir yere gitme eyleminden çok, yaşam kalitesi yüksek ve yürüme rotaları olan kentlerde, ulaşım, gezme, sosyalleşme, sağlıklı yaşam ve çevreyi destekleyici bir kriterdir. Alanya turizmin etkisiyle günden güne düzensiz bir biçimde büyüyen ve buna bağlı olarak artan nüfus ve göçlerle yaşanabilirliğin olumsuz etkilendiği bir kenttir. Bu makalenin amacı, Alanya’da yapılan bir kent okumasıyla yaşam kalitesi ve yaşanabilirlik kavramlarını yürünebilirlik üzerinden analiz etmektir. **Yöntem:** Bu çalışmada, Jan Gehl’in kent okuma ölçütleri kullanılarak yürünebilirlik deneyimi üzerinden Alanya için bir kent okuması yapılmıştır. **Bulgular:** Alanya Kalesi ve çevresinde yapılan çeşitli gözlem, araştırma ve analizler sonucunda, alanda demografik ve kullanım yoğunluğuna, etkinliklere, alışkanlıklara, kamusal alan, yeme içme, dinlenmeye ve zemin kat kullanımlarına ilişkin çeşitli bulgular tespit edilmiştir. **Sonuç:** Elde edilen bulgular ışığında kentsel deneyimi arttıracak 9 adet kent rotası önerilmiş ve kentinin yürüyerek kenti deneyimlediği her rotada yaşam kalitesinin artması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yaşam Kalitesi, Yaşanabilirlik, Kentsel Sürdürülebilirlik, Rota, Jan Gehl

Abstract: Aim: Parallel to re-questioning the concept of urbanization in the world especially through the recent years, there are many researches being made on the livability of the cities and the urban quality of life. Although cities with higher life standards are more livable than the others, there are still some certain criteria that should be paid attention to in such cities. Criteria such as how people spend their time, which activities they occupy themselves with, in what ways they transport to where and if the city is walkable show the quality of life and the livability of that city. Walkability, rather than implying the mere act of walking from one place to the other, is a criteria that promotes transportation, touring, socializing, healthy life and environment in cities that has high quality of life and walking routes. Alanya is a city that grows irregularly with the effects of tourism and conclusively the livability of the city is negatively affected by the increasing population and migration. The aim of this essay is to analyze the concepts of quality of life and livability on the basis of walkability by investigating Alanya. **Method:** Within this study, an urban reading is performed on Alanya in terms of walkability experience using the urban reading measurements of Jan Gehl. **Results:** Various results were obtained on demographic density, activities, usage density, habits, public space, eating and drinking, resting and ground floor usages based on observations, investigations and analyses in the Alanya Fortress area and its surroundings. **Conclusion:** In consideration of the results, 9 urban routes that would increase the urban experience are suggested and the target is to raise the quality of life with each of these routes that the citizens experience the city by walking.

Key Words: The Quality of Life, Livability, Urban Sustainability, Route, Jan Gehl

Doi: 10.17365/TMD.2019.2.5

- (1) *Sorumlu Yazar - Corresponding Author: Emel BİRER (Doç. Dr - Assoc. Prof), İstanbul Kültür Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, İstanbul / Türkiye, e.duzgunbirer@iku.edu.tr, Geliş Tarihi / Received: 09.12.2018, Kabul Tarihi / Accepted: 29.08.2019, Makalenin Türü: Type of Article (Araştırma – Uygulama / Research -Application), Çıkar Çatışması / Conflict of Interest: Yok / None, Etik Kurul Raporu / Ethics Committee: Yok / None*

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN
May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester
ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)
(2015/04018 – 2015/GE/17595)

GİRİŞ

Günümüzde teknolojik gelişmelerin getirdiği yeni yaşam tarzı insanı daha içe dönük yaşamaya zorlamış ve insan-insan ilişkisinin kurulabileceği mekânların önemi giderek artarak insanın sokağa çıkmak istemesini sağlayan ve kentli ile yeni ilişkilerin kurulmasına aracılık eden kentsel mekânlar daha da önem kazanmaya başlamıştır. İnsanın kent içinde kendisini konumlandığı mekânların yaşanabilir mekânlar olması, kentsel mekân tasarımlarında insan-insan ilişkisinin oluşmasına yardımcı olacak yürünebilir mekânlarla sağlanmalıdır. Burada sözü edilen yaşanabilirlik, kentsel mekânda sağlanmak istenen insan-insana iletişim ortamıdır. İnsanın kentsel mekânda yürümesi sağlık, spor ve rekreasyon amaçlarının yanında sosyalleşme amacıyla da yapılabilir. Farklı amaçlarla yürüyüşe imkân tanıyan kentsel mekânlar, olası aktiviteleri arttırıcı mekânsal karakterde olmalarıyla insan-insan ilişkisini de destekleyen, insanları kenti deneyimlemeye davet edecek mekânlara dönüşmelidir.

Mercer Human Resource Consulting'ın dünya kentlerinde yaptığı araştırmalara göre yaşanabilir kent olmayı başarmış Kopenhag, Toronto, Portland gibi kentlere bakıldığında yaşam kalitesi kavramı karşımıza çıkmaktadır. Van Kamp vd'e göre (2003:5-18) yaşam kalitesi; çevrenin ölçülebilir mekânsal, fiziksel ve sosyal bileşenlerinin ve bu bileşenlerin

algılanma biçimleriyle, kentlilere olan etkilerinin bir bütünüdür. Marans'a (2007:28-31) göre genel olarak yapılan araştırmalar sonucunda yaşam kalitesine göre yerleşmeler sıraya konmakta ve araştırmalarda kullanılan ölçütler, iklimsel koşullar, ulaşım, ekolojik çevre, kentsel doku ve demografik özellikler gibi maddeleri içermektedir. Avrupa Sürdürülebilir Kentler ve Kasabalar Şartı çerçevesinde Avrupa Vakfı'nın hazırladığı (European Foundation) kentsel sürdürülebilirliğe ilişkin göstergelerde de Mega ve Peterson (1998:6-27) tarafından geliştirilmiş ve yaşanabilir kentlerin birçok açıdan sürdürülebilirliğinin ele alındığı görülmektedir. Çevresel açıdan ele alınan göstergeler; küresel iklim değişikliği, hava kalitesi, asitleşme, zehirli atık, katı atık, enerji ve su sorunlarını ele alan, temel hedef çevreye zarar veren maddelerin arındırılması şeklinde çözüm üretilen göstergelerdir. Sosyal adalet göstergesi, kentte yoksulluktan, işsizlikten etkilenen her türlü sektöre ve hizmet birimlerine erişim sorunu yaşayan insanların nüfus oranının ölçülmesi ile belli olan bir kent göstergesidir. Diğer bir sosyal gösterge olan kentsel güvenlik göstergesi, suç ve trafik kazalarından etkilenen nüfusun ölçülmesiyle elde edilmektedir. Bu faktörler arasında kentsel sürdürülebilirliğe bağlı olarak yaşanabilirlik açısından etkili olan gösterge, kentsel hareketlilik veya temiz ulaşım göstergesidir denilebilir.

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN
May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester
ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Kentteki yaşam kalitesinin belirlenmesinde ilk olarak fiziksel özellikler göze çarpar ve insanlar bir araya gelir, aktiviteler çoğalır ve sosyalleşme artar. Bunun için insanların yaşanabilir bir kentte kolaylıkla yürümeleri gerekmektedir. Daha sonra diğer ulaşım yollarının rahat, kamusal alanların çok olduğu, insanların bir arada toplandığı, kirlilikten ve gürültüden uzak olan yerler gibi kriterlerin kent içinde sağlanması insanları sokağa çıkmaya teşvik etmekte ve daha yaşanabilir bir kentte yürümelerine yardımcı olmaktadır. Çünkü Altay’a (2007:25-29) göre; “Kentler sadece fiziksel değil, toplumsal, siyasal, ekonomik ve kültürel bir üretim alanıdır”. Yaşanabilir kentin ölçütlerinde konfor şartları, yaya olanaklarının varlığı, yaya yollarının bakımı ve kalitesi, yaya geçitleri, ilgi çekici kentsel manzaralar ve farklı arazi kullanımı gibi öğeler de yer alır. Yaşanabilirliğin diğer ele alınış biçimi ise, kamusal mekânlar arasında bağlantıların ve doğal bir çevrenin olması, buluşma, toplanma faaliyetlerinin gerçekleşmesi ve bunların sokak ağı ile birleşmesidir (Akkar, 2007:115-137). Talen (2002:257), kentsel donatılara yaya olarak erişilebilirliği ele aldığı çalışmada, yaşanabilirlik ölçütü olarak yürünebilirliğin önemini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda yaşanabilir bir kentte yürünebilirlik üzerine yapılacak çalışmalar, insanların yaşadıkları yerler, sokaklar ve mahalleleri ve insan-insana ilişkileri ile yeniden bağ kurmalarını sağlamak için yerel, fiziksel

ve sosyal altyapının yeniden oluşturulmasını sağlamalıdır.

AMAÇ

Bu makalenin amacı, Alanya’da yapılan bir kent okumasıyla yaşam kalitesi ve yaşanabilirlik kavramlarını yürünebilirlik deneyimi üzerinden analiz etmektir. Bu nedenle, araştırma, ‘Alanya daha yürünebilir bir kent olduğunda yaşam kalitesi artar mı?’ sorusuna yanıt aramaktadır. Alan çalışmasının hipotezleri ise aşağıdaki gibidir:

H1: Yürüyerek kenti deneyimlemek kentte yaşam kalitesini artırır.

H2: Kentte çeşitli rotalardan yürümek kentte yaşanabilirliği artırır.

Çalışmada, yaşam kalitesi kavramı ve ölçütleri ve bunlara bağlı olarak yaşanabilirlik kavramından söz edilecektir. Bu çalışmanın alt başlıklarında ise, kentsel mekânın hangi yollar ile deneyimlenebileceği anlatılacaktır. Bunlar; yürünebilirlik, haritalama ve Jan Gehl’in kentsel mekân okuma deneyimleridir. Alan çalışmasında Alanya için kentsel mekân okuması yapılacak ve değerlendirme bölümünde kent okumasından elde edilen bulgular ışığında kentin yürünebilirliğine katkı sağlaması için 9 adet yürüme rotası önerilecektir.

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN
May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester
ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)
(2015/04018 – 2015/GE/17595)

YÖNTEM

Yaşam kalitesi hakkında çalışma yapan ve bu çalışmalar sırasında çeşitli yöntemlere başvuran birçok mimar, kentsel tasarımcı ve bilim insanı vardır. Kamusal alan ve yürünebilir kentlerle ilgili araştırmaları ve danışmanlıkları olan Jan Gehl de bu isimlerden biri olarak, kentlerin yaşanabilirliği ve yaşam kalitesi standartlarını araştırmış ve kitaplarında da bununla ilgili bazı kriterlere yer vermiş bir mimar ve kent plancısıdır. Bu çalışmada Jan Gehl'in (1994:5-7) "Places for People: Central Melbourne" kitabında yer alan ve Melbourne için daha önce yapmış olduğu kent okuma kriterleri temel alınarak Alanya'nın tarihi merkezinde elde edinilen bilgilere ve haritalara bağlı olarak yürünebilirlik ve yaşam kalitesine yönelik bir kent okuması yapılmıştır. Bu okuma yapılırken fotoğraf, eskiz, istatistiksel veriler, yapılan gözlemler, haritalar kullanılmış, daha önce yapılmış kent okuma grafiklerinden de faydalanılmıştır. Alanya büyüme- te olan bir kent olması sebebiyle tüm kenti yürüyerek deneyimlemek yerine, kentlinin ve turistlerin daha çok yürüyerek gelmeyi tercih ettiği Alanya Kalesi ve çevresi inceleme alanı olarak belirlenmiştir. Rotalar oluşturulurken yapılan tüm gözlem ve ölçümler kentlinin ve turistlerin daha fazla kenti ziyaret etmeyi tercih ettikleri mayıs-haziran ayları içerisinde gerçekleştirilmiştir.

KENTSEL MEKÂNDA YÜRÜNEBİLİRLİK DENEYİMİ

Çevrenin ve kentsel mekânların niteliklerinin belirlenmesi çevresel imaj yardımı ile olur. Çevresel imajlar, kentin algılanabilirliği, kentlilerin tasarıma ve planlamaya katılmaları açısından önemlidir. Kentler, büyük ölçekli alanlar olmasından ötürü, algılanacak, deneyimlenecek ve keşfedilecek birçok yerlere sahiptir. Kevin Lynch'e (1996:153-161) göre kentte keşfedilmeyi bekleyen, her durumda gözle görülebilecek bir manzara veya dekor vardır. Her kentlinin kentle ilgili kendi algısı farklıdır. Çünkü kentin yapısı aynı zamanda, kenti çok farklı şekilde algılayan insanlar tarafından milyonlarca kez değiştirilen bir yapıya sahiptir. Bu yüzden kentlerin büyümesi ve formu çok zor kontrol altına alınır. Ama burada önemli olan kenti algılamak okunaklı olmasıdır. Kent mekânlarının algılanmasında, kent içinde yürümek, kentsel imajları ve insanların kent içindeki faaliyetlerini analiz etmek, anlamlı bir kent okuması için önemlidir. Kentsel mekânın hoş, canlandırıcı ve davetkâr bir atmosfere sahip olmasında mekânın okunaklı olması konfor, karakter ve çeşitlilik derecesi olumlu etkiye sahiptir. Ancak, aynı özelliklerin tüm kentsel mekânlarda aynı sonucu verip vermeyeceği bilinmemektedir. Bazı ortak sonuçlar olabileceği gibi, kentsel mekânın fonksiyonuna

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN
May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester
ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

göre de farklılıklar gözlenebilir (Özdemir ve Ocakçı, 2017:73).

Yürümek, fiziksel anlamda bir yerden bir yere ulaşmanın basit ve masrafsız bir yöntemi olarak tanımlanabilir ve aynı zamanda insanların kenti keşfetmesine, deneyimlemesine, yaya olanaklarına, sokak dokusuna, kaldırım, yol gibi yapı çevrede kent ve kentlinin karakterine göre de şekillenebilen bir eylemdir. Yürümek ve yürünebilir hissetmek, insanlara ihtiyaçtan çok, yapı çevrenin onlara cazip gelmesi ile önem kazanır. İnsanların yürüme istekleri yapılan araştırmalara göre belli ölçütlere dayandırılmıştır. Soutworth'a (2005:246-257) göre yürünebilirlik, “yapma çevrenin, yayaları konfor ve güvenlik içinde belirli bir zaman ve güçle farklı noktalara bağlarken, görsel anlamda da ilgi çekici manzaralar sunarak, yürümeyi destekleyip teşvik eden bir yapı sunmasıdır”. Kentin yürümeye müsait bir yapısının olması yürünebilirlik için önemlidir. Handy'e (1996:35-144) göre, “yaya gördüğü, duyduğu, kokuları aldığı ve hissettiği için kent dokusu yürüme açısından önem taşımaktadır”. Rapoport (1990:55-87)'a göre ise, kültür ve sosyal yapının yürümeye etkisinde, yürüme yerlerinde bulunan tarihi süreklilik, zamanın etkisi ve kentlinin yürüme isteği, rotanın bağlamı ve kentteki rota çeşitliliği önemlidir. Ayrıca sokakların birbirleriyle ilişkileri, farklı ulaşım sistemlerinin birbiriyle çakışması, yaşayan ve yoğun

mahalle dokusunun varlığı, konut dokusu, karma alan kullanımı, yoğun insan-insan aktivitesi, kentteki zemin kat ve karma alan kullanımları, iş ve nüfus yoğunluğu, ticari hizmet mekânlarına yakınlık, güvenlik hissi, yolun fiziksel elemanları, estetik değeri ve yaya dostu tasarımlar gibi faktörlerin de yürümeye etkisinin olduğu tespit edilmiştir (Cervero ve Kockelmann, 1997:199).

Yürünebilirlik deneyimi üzerine yapılan araştırmalarda geline ortak nokta, kentsel mekânın fiziksel ve algısal niteliği ile bireysel tepkilerin yürüme eylemini etkileyen temel faktörler olduğudur. Ewing, vd. (2006:223), yaptıkları çalışmada, yürünebilir kentsel mekânlar planlanması ve tasarımı sırasında mekânın fiziksel ve algısal niteliğinin önemine dikkat çekmektedir. Pikora ve arkadaşlarına (2003:693) göre de yürünebilirlik, kentsel yapı çevrenin tasarıma ait fiziksel özellikleri ve bireysel tepkileri içeren nesnel-özel etkileşiminde gerçekleşen bir olgudur. Fiziksel çevre kriterlerine bakıldığında fonksiyonların çeşitliliği, bağlantılar, konfor ve güvenlik yürünebilirliği önemli ölçüde etkilemektedir. Kentsel mekânda yürümeyi teşvik eden tasarımlar ile birlikte, dükkânlar, kafeler, rekreatif faaliyetler içinde yürümek kentsel mekânlarda çeşitliliği artırmaktadır. Handy ve Clifton'ın (2001:317) yaptıkları çalışmada, mekânda ticari işlevlerin bulunmasının yürümeye olan isteği arttırdığı belir-

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester

ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

tilmektedir. Yürünebilirliği etkileyen temel unsurlardan bir diğeri de mekânın sağladığı konfor düzeyidir. Yürürken kentlinin kendini rahat hissedebilmesi için kentsel mekânın belirli fiziksel özellikler taşıması gerekmektedir. İklim koşullarından korunmaya yardımcı elemanların varlığı, trafik elemanlarının yeterliliği, kaldırım genişliği ve kalitesi, sokak peyzajı, eğim, arazi kullanımları, suç oranları gibi değişken ögeler kentsel mekânın konfor düzeyini belirlemekte ve yürünebilirliği pozitif yönde etkilemektedir.

İngiltere University College London bünyesindeki Space Syntax Laboratuvarı tarafından geliştirilen bir model olan Space Syntax (Hillier&Hanson, 1984:9), yaya hareketleri ve mekânsal biçimlenme arasındaki ilişkiyi matematiksel boyuta taşıyarak tanımlamaya çalışmaktadır. Space Syntax, yaya ve araç geçişlerini analiz ederek tasarım önerilerinin yaya hareketleri üzerindeki olası etkilerini hesaplamak için geliştirilmiş bilgisayar programları kullanmakta, kentin biçimlenme özellikleri ile gözlemlenen işlevler arasındaki karşılıklı ilişkiyi anlamaya çalışmaktadır. Bu yöntem ile yapılan çalışmalarda mevcut durum açıklandığı gibi, tasarım sürecinde farklı önerilerin hareket dokuları üzerindeki olası etkileri sınanmakta ve elde edilen bulgular yeni tasarım alternatiflerini araştırmak, değerlendirmek ve sonuçlarına yönelik tahminde bulunmak için kullanılmaktadır (Hillier ve

diğ., 1992:42, Hillier, 1996:215-239). Space Syntax, yapıların ve kentlerin mekânsal dokularını incelemek için kullanılan bir teknik olmakla beraber çalışmanın sonuçları kentsel mekânın yürünebilirliğine veri oluşturacak bulgularını da içermektedir. Space Syntax bir mimarın veya şehir plancısının öznel deneyiminden veya sezgisinden daha fazla güvenilir olabileceğinden, paydaş görüşmelerinde daha yararlı olduğu düşünülmektedir (Özkan ve Özer, 2014:1659). Ancak bu makalede Jahn Gehl (1996:125-126) kent okuma kriterleri kullanılıp, matematiksel bir sonuca ulaşılmasından kentsel mekânın dokusuyla beraber kentliyi de araştırmanın bir parçası haline getiren gözlem ve analizlerden faydalanılmıştır. Kentsel mekân tasarlanırken mekânı sokak, meydan gibi bir tür geometrik biçim olarak düşünme alışkanlığı insan davranışı ile boş biçim arasındaki ilişkiyi hayal etmeyi güçlendirmektedir. Mekânsal örüntülerin en temel sonucu hareket örüntülerinin ortaya çıkarılması ile görünür hale gelebilir. Bu nedenle mekânın insan insana olan ilişkiler üzerindeki etkisi birbiriyle ilişkili mekanlar sistemi düzeyinde daha da ön plana çıkacaktır (Hiller vd., 1993:32). Bu çalışma, insan-insan ilişkisi üzerinden kentsel mekânın birbirleriyle bağlanmasını sağlayacak kentsel rotaların da olması gerekliliğini savunmaktadır.

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN
May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester
ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

HARİTALAMA ve JAN GEHL'İN KENTSEL MEKÂN OKUMA DENEYİMİ

Jan Gehl'in insanlar için daha yaşanabilir kent merkezi yaratma konusunda kentsel mekânın hem yürünerek hem haritalar oluşturarak algılanmasına ilişkin birtakım çalışmaları olmuştur. Kent içinde yaşam kalitesi ve yürünebilirliğin ölçüldüğü bu çalışmada analizler, haritalar aracılığı ile yapılmaktadır. Deleuze ve Guattari'e (1987:3-25) göre haritalamak bir kopyalama işi değildir. Haritalar gerçekleri yansıtır ve deneysevidir. Kopya, her zaman bir şeyin aynısı iken, haritalar alanlar arasında ilişkiler kurar ve parçaları birleştirir. Coner'a (1999: 213-252) göre haritalama, sadece var olan fiziksel özellikleri ifade etmez aynı zamanda çalışılan alandaki çalışma prensiplerini ve henüz görülür kılınmamış güçleri ifade eder. De Certeau'a (2009:93) göre haritalamanın yolu, o bölgede fiziksel olarak bulunmuş olunmasıdır ve "yürümek gerçek haritaları oluşturan asıl yöntemdir ve yürüyenler, kentsel metni okumayı bilmeden, onu durmaksızın yazmaktadırlar" ifadesi şeklindedir. Farklı yöntemlerle yapılabilen haritalama, kent ve kentli arasında bir iletişim aracı olarak görev yapmaktadır. Yürüyerek gerçek haritaların oluşturulması ile kentli deneysel bir süreçte dâhil edilir.

Gehl'e göre binaların içerisinde ve arasında sürdürülen bir yaşamın incelenmesi, mekânların ve binaların birbirine etkisinin

incelenmesinden çok daha esaslı ve önemlidir. Bu noktada anlatılmak istenen, kent okuması içerisinde incelenmesi gereken en önemli noktanın kentliler olduğudur. Kentlilerin gündelik yaşam deneyimleri ve algıları, kent hakkında önemli bilgiler verir. Gehl (1996: 125-126) iyi bir şehri iyi bir partiye benzetmektedir. Çünkü kentliler, kent içinde kendi kendilerine eğlenebildikleri sürece kentte daha fazla vakit geçirmek isterler. Bu bağlamda Jan Gehl'e göre kentlilerin kamusal alandaki etkinlikleri, mecburi etkinlikler ve isteğe bağlı etkinlikler olarak ikiye ayrılmaktadır. Kamusal alanda mecburi etkinlik olarak nitelendirilen eylemler; yürüyerek okula gitme, otobüs bekleme, alışveriş, işyerlerine yolculuk şeklinde kentlilerin günlük rutinlerinden oluşmaktadır. Yaşanabilir kent, mecburi etkinlikler sırasında keyif veren, rahat ve güvenli bir yer olmalıdır. İsteğe bağlı etkinlikler ise, yaşanabilir kentte kamusal alanlarda oturup, yemek yiyip, insanları izleyebilecekleri, sohbet edebilecekleri yerlerden oluşmaktadır. Bunlara ek olarak konforlu yürüme alanları, kentlilerin kullanımı doğrultusunda canlı kent yaratmak için gereklidir. Aynı zamanda konut ve işyerlerine en fazla beş dakikalık yürüme mesafesinde bulunan en az bir tane kullanışlı kamusal alana ihtiyaç vardır. Bunun gibi pek çok gereklilik için Gehl (1994:5-7) yaşanabilir kentin bileşenlerini şöyle belirlemiştir;

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN
May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester
ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)
(2015/04018 – 2015/GE/17595)

1. Yürünebilir,
2. Dinamik, canlı ve çeşitlilik yaratan,
3. Sosyal ve kültürel etkinliklerin yoğun olduğu,
4. 24 saat yaşanabilir güvenli,
5. Cazibeli ve merak uyandıran kenttir.

Jan Gehl 1970’li yılların sonuna doğru ilk çalışmalarından biri olan Melbourne üzerinde bu kriterleri uygulamaya çalışarak kentin yaşam kalitesini değiştirmiştir. Jan Gehl’e göre Melbourne, daha yaşanabilir ve daha kullanılabilir bir kent merkezine sahip olma potansiyeli olan bir kenttir. Bu potansiyelin ölçülmesi nüfus, yürüme ve faaliyetler, şehir merkezi kullanım yoğunluğu, kullanım alışkanlıkları, kamusal alanlar, kafeler, kamusal oturma yerleri, zemin kat cepheleri, hava ve ses kirliliği, gölge ve güneş, yaya alanlarında kalite ve miktar ve kaldırım kapasitele-ri analizleri ile yapılmıştır. Bu analizler, bu kentin yaşam kalitesine ilişkin bilgileri ortaya koymakta ve yaşanabilir bir kent olması için

gereken ölçütleri kentin gelişmesiyle orantılı olarak gözler önüne sermektedir.

ALANYA’DA KENTSEL MEKÂN OKUMA DENEYİMİ

Jan Gehl’in, Melbourne’ün yaşanabilir bir kent kalması için yaptığı kentsel alan çalışması bu makale kapsamında Alanya kent merkezi için yapılmıştır. Alanya’nın seçilmesinin en önemli nedeni, turizmin etkisiyle gündün güne düzensiz büyüyen kentin, daha düzenli, yaşanabilir ve yaşam kalitesi yüksek bir yer olarak büyümesine katkıda bulunmaktır. Tarihin ve turizmin iç içe olduğu kentte, olumsuz olan özelliklerle büyümenin yerine yaşanabilirlik standartlarına göre büyüyüp geliştirilmek için önlem alınması, ileride daha da artacak nüfus ve göçlere rağmen daha yaşanabilir bir kent oluşmasını sağlayacaktır. Bu çalışmada analizlerin, araştırmaların ve gözlemlerin yapıldığı çalışma alanı, kent merkezi için sınır teşkil eden Çevre Yolu’ndan itibaren Alanya Kalesi’ne kadar seçilmiş olan bölgedir (Şekil 1).

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN
May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester
ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)
(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Şekil 1. Alanya Tarihi Kent Merkezi (Çalışma Alanı)

Alanya'daki gündelik yaşamın ve kamusal alanın deneyimlenmesi, kentliler aracılığı ile olmuştur. Kentlilerin hareketlerine, yürüme yerlerine, boş zamanlarını geçirmeyi tercih ettikleri yerlere bakılarak kentte insan insana ilişkisi okunmaya çalışılmıştır. Alanya'daki kentsel okuma deneyimi 2016 yılı mayıs ve haziran aylarında, demografik yoğunluklar araştırılarak, insanların (kentli ve turisti) nelerde ve ne kadar yürüdükleri gözlenerek, belirli bir yere bağlı etkinliklerine göre kullanıcı sayıları hesaplanarak ve kentlilerin yürüme alışkanlıkları ölçülerek yapılmıştır. Bunlara ek olarak önemli kamusal alanların araştırılması ve kullanım miktarları, bu kamusal

alanlardaki oturma ve dinlenme yerlerinin sayıları analiz edilerek kentteki gündelik yaşam bilgileri de ortaya çıkartılmıştır.

BULGULAR

Jan Gehl'in daha yaşanabilir bir kent için araştırılmasını önerdiği nüfus, yürüme ve faaliyetler, şehir merkezi kullanım yoğunluğu, kullanım alışkanlıkları, kamusal alanlar, kafeler, kamusal oturma yerleri, zemin kat cepheleri, yaya alanlarında kalite, miktar ve kaldırım kapasiteleri Alanya kent merkezi için analiz edilmiş ve aşağıdaki bulgular tespit edilmiştir.

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester

ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Demografik Yoğunluk

Alanya hem yerleşim alanları hem de nüfus açısından 20 yıl öncesinde küçük bir kasaba iken, bugün gitgide büyüyen bir kent haline gelmiştir. Alanya'nın kent merkezinde, alan çalışmasının kapsadığı mahalleler, Kızılarpınarı, Saray, Kadıpaşa, Şekerhane, Güller pınarı, Hacet, Sugözü, Çarşı, Cumhuriyet, Hisariçi ve Tophane mahalleleridir. TUİK verilerine göre 2015 yılı itibari ile nüfusu en yüksek mahalle Güller pınarı ve sonrasında Saray Mahallesi olmuştur. Hisariçi ve Tophane'nin büyük bir kısmı 1.derece doğal sit alanı olması nedeni ile yerleşik kentli sayısı azdır. Turizm açısından önemli bir kent olan Alanya, yaz aylarında daha da artan nüfusu ile Türkiye'deki bazı büyük illerden daha fazla nüfusa sahiptir. Nüfusun her geçen gün artması okul

sayısında da artışa yol açmıştır. Anaokulu, ilkokul ve ortaokulun yanı sıra 2015 tarihinde kurulan Alanya Alâeddin Keykubat Üniversitesi ve 2014 yılında eğitime başlayan Alanya Hamdullah Emin Paşa Üniversitesi, kent dışından gelen öğrencileri ile kış aylarında da Alanya kent merkezini canlandırmaktadır.

Yürüme ve Etkinlikler

Alanya'da gündüz ve akşam saatlerinde, 8 farklı işlek alandaki kentli sayısının ölçüm sonuçları, kentlilerin yürüme alışkanlıklarını göstermektedir (Şekil 2). Elde edilen bu veriler gündüz 11.30-14.30 saatleri arasında belirlenen noktalarda çıplak gözle görülebilecek alan içerisinde, 5 dakika içinde geçen insan sayılarından hesaplanmıştır. Bu da yaklaşık 500 m²'lik bir alandır.

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN
May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester
ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Şekil 2. Alanya Kent Merkezindeki 8 İşlek Alan ve Yolları

Kent merkezindeki 8 işlek alandan en önemli cadde özelliği taşıyan Atatürk Bulvarı'nın Damlataş'tan sonraki kısmı, Alanya girişinde bulunan Alaaddin Keykubat Heykeli'ne kadar tek şeride düşürülüp, 2009 yılında Kleopatra Plajı Yürüyüş Parkuru haline gelmiştir. Araç yolunun Alanya'ya giriş kısmı kapatılıp, 15 metre civarında yürüyüş ve bisiklet yolu yapılmıştır. Bunun nedeni, Alanya kentine yürüyüş yolu kazandırılmasının yanı sıra, bu caddede bulunan çok sayıda otelin ziyaretçilerinin Kleopatra Plajı'na geçerken ve orada yürürlerken, şehirlerarası yol yapan kamyon, tır gibi araçlardan rahatsız olmamasının istenmesidir. Atatürk Bulvarı'ndan geçen insan

sayısı, Kleopatra Plajı Yürüyüş Parkuru ve diğer caddelere göre oldukça fazladır. Alışveriş, yeme-içme gibi sosyal, kültürel ve ticari faaliyetlerin yoğun olduğu bulvar, özellikle turistlerin kent içinde yoğun olarak yürüdükleri bir yoldur. Denize paralel olarak uzanması ve kentin ana caddesi olmasından dolayı da kentin en kalabalık ve canlı yeridir. Rıhtım Caddesi Alanya limanının sosyal ve kültürel açısından hareketli olan ikinci yoğun caddesidir. Rıhtım Caddesi'ne yakın sayıda insanın yürüdüğü Şevket Tokuş Caddesi, gündüz saatlerinde iş yeri, banka, okul ve hastane gibi yerlerin çok olmasından dolayı insan yoğunluğu açısından işlek bir caddedir. Önemli ka-

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester

ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

musal alanlardan biri olan Atatürk Anıtı'nın olduğu Hükümet Meydanı, kentin en önemli buluşma noktalarından biridir. Gündüz hava sıcaklığının yüksek olması ve meydanın tamamının güneş almasından dolayı yaz aylarında çok fazla insanın kullanmadığı bir yerdir. Fakat Alanya Belediyesi'nin bulunduğu taraftan Ahmet Tokuş Bulvarı'na geçişi kolaylaştırdığı ve yaya geçidinin bulunmasından dolayı insanlar bu yolu tercih etmekte, yerli yabancı turistlerin dışında, kentliler de özellikle sabah saatlerinde spor veya yürüyüş amaçlı kullanılmaktadırlar. Güzelyalı Caddesi denize paralel, Kleopatra Plajı'na yakın ve aynı zamanda Damlataş Mağarası'nın da bu yolun sonunda bulunduğu önemli bir caddedir. Alanya kentinde yaz aylarında yürüyen insanların çok olmasının bir nedeni de plajlardır. Özellikle Kleopatra Plajını giriş-çıkış sırasında bu yürüyüş yolu çok fazla kullanılmaktadır. Kale Caddesi, kaleye çıkan taşlı ve arnavut kaldırımlı bir yoldan oluşan ve surların içinden geçen araç trafiğine açık bir caddedir. Kalenin tepede konumlanması ve kent merkezinin içinden kaleye yürüyerek çıkılmasının yaklaşık bir saat sürmesi çoğu ziyaretçiyi arabalarıyla veya toplu taşıma ile belli

bir yere kadar gidip sonra yürüyerek gezmeye zorlamaktadır. Kale Caddesi'nin kent merkezi ile yürüyüş bağlamında çok bütünleşik olamamasından dolayı Kale Caddesi'nde yürüyen insanların sayısı diğer yerlere göre daha azdır. Yaz aylarında gündüz hava sıcaklığının fazla olması kaleye yürüyerek çıkmayı engellemektedir. Atatürk Bulvarı'nda akşam saatlerinde çok insan olmasına rağmen gündüz saatleri kadar çok yoğunluk yoktur. Özellikle en belirgin azalma gösteren yer, Şevket Tokuş Caddesi'dir. Çünkü gündüz caddede bulunan çoğu işyeri ve ofis akşam saatlerinde kapalıdır. Güzelyalı Caddesi'nde ise bu durum tam tersi olarak akşam, yürüyüş amaçlı gelen ve orada vakit geçirmekten hoşlanan insanların sayısı oradaki kafeler, yeme içme yerleri ve otellerden dolayı daha fazladır. Damlataş'ta bulunan Güzelyalı Caddesi, Damlataş Caddesi'nden sonra hareketli bölge olan İskele'ye bağlandığı için, burada yürüyen insan sayısı daha fazladır. Kale caddesi, Kleopatra Plajı Yürüyüş Parkuru, Ahmet Tokuş Bulvarı ve Hükümet Meydanı'nda çok büyük farklılıklar olmasa da akşam saatlerinde ufak artışlar gözlenmektedir.

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN
May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester
ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)
(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Şekil 3. Alanya'da Gündüz- Akşam Bir Yere Bağlı Etkinliklerin Sayısı

Alanya'nın en kalabalık 8 işlek alanında, gündüz 13.00-16.00 ve akşam 20.00-23.00 saatleri arasında yaklaşık 500 m² alanda bulunan insanların yaptığı etkinlikler gözlenmiş ve bu etkinlikler 5'e ayrılmıştır. Alışveriş yapan, kamusal alanlarda oturma dinlenme yerlerinde bulunan, ayakta duran, kafede oturan ve otobüs bekleyen insanların sayıları Şekil 3'da verilmiştir. Yapılan araştırmaya göre, belirli bir yere bağlı etkinliklerin çeşidine göre gündüz ve akşam saatlerindeki insan sayıları değişkenlik göstermektedir.

Kullanım Yoğunluğu

Şekil 4. Alanya'da Caddelerin Kullanım Yoğunluğu

Kullanım Alışkanlıkları

Alanya'nın kamusal alanlarında kentlilerin bir yere bağlı olan etkinlikleri tutarlı kullanım alışkanlıklarına sahip değildir. Kentin önemli kamusal alanları bazen gündüz daha yoğunken bazen akşam daha yoğun olabilmektedir. Saatlere göre kullanım alışkanlıklarını ölçmek için hafta içi Rıhtım Caddesi'nde her saat, 100 m²'lik bir alanda oradan yürüyen ve bisiklete binen toplam insan sayısı ölçülmüş ve akşam saatlerinde arttığı gözlemlenmiştir

(Şekil 5). Kentliler gündüz saatlerinde çalıştıkları için, akşam saatlerinde daha çok kamusal alanlarda, kente gelen yerli ve yabancı turistler öğlen ve akşam yemeği saatlerinde daha çok sokakta ve kamusal alanlarda bulunmaktadırlar. Kullanım alışkanlıkları, kentteki etkinliklere, hava durumuna, tatil günleri vb. faktörlere göre değişmektedir. Aynı zamanda, Alanya bir turizm kenti olduğu için gelen ziyaretçi sayılarına göre de kullanım alışkanlıkları değişiklik göstermektedir.

Şekil 5. Alanya'da Kullanım Alışkanlıkları

Kamusal Alanlar

Kamusal alanlar kent için büyük önem taşıyan insanların sosyalleştikleri ve vakit geçirdikleri kent içi yapılar arasında yaşamın geçtiği yerlerdir. Alanya kent merkezinin olumlu tarafı, içinde korunmuş tarihi yerleri, kültürel mirasları ve mağaralar gibi doğal oluşumlarla beraber müze, tiyatro, sinema gibi kültürel

mekanlara da sahip olmasıdır (Şekil 6). Ancak kentteki tarihi ve turistik alanlar ayrı ayrı kümelendiği için birbirleri ile rahat ve yürünebilir bağlantılar içermemektedir. Kale bölgesi kendi içinde tarihi yerleri gezme bakımından bağlantılı olsa da kent içindeki kamusal alanlardaki yürüme ağları anlaşılır ve birbirleriyle bağlantılı değildir. Alanya'da bulunan oteller,

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN
May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester
ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)
(2015/04018 – 2015/GE/17595)

gelen yerli ve yabancı ziyaretçilerin konakladıkları yerler olmaları sebebiyle kentteki konumları, kentin canlılığı, kamusal alan kullanımı ve yürünebilirlik bağlamında önemli etkiye sahiptir. Kentin kamusal alandaki en

önemli alışveriş yerleri belirli günlerde kurulan pazarları, Atatürk Bulvarı ve Ahmet Tokuş Bulvarı'nın bir kısmı ve dükkânların yoğun olduğu Alanya Çarşısı'sıdır.

Şekil 6. Alanya Sosyal ve Kültürel Etkinlikler Haritası

Alanya'da yeşil alanlar kentin bir diğer önemli kamusal alanlarından biridir (Şekil 7). Kentlilerin temiz hava alabildikleri yeşil alanlar dinlenmek, spor yapmak, piknik yapmak gibi sosyal aktiviteler için oldukça kullanışlıdır. Alanya'da mevcut yeşil alanlar çok az sayıda olmamakla beraber, ileriki yıllarda

daha da büyüyen kentleşmeye karşı önlem alınıp, var olan park ve bahçeleri koruyarak yenilerinin de eklenmesi gerekmektedir. Park ve bahçelerin mahallelere göre toplam metrekaresi yeşil alanların büyüklüğü ile doğru orantılıdır.

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester

ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Şekil 7. Alanya Yeşil Alanlar Haritası

Yeme İçme Mekânları

Alanya’da yeme içme mekanlarına gösterilen ilgi ve yoğunluk, açık havada olup olmaması, konumu, manzarası, kalitesi gibi özelliklere göre değişmektedir. Bu yüzden yeme içme mekanları, sadece yemek ve fiyatlarına göre değerlendirilmemektedir. Kentteki yeme içme alanları olan kafeler, bar ve restoranlar hem turistlerin hem kentlilerin hem de öğrencilerin vakit geçirdikleri, sosyalleştikleri yerlerdir. Özellikle kıyı şeridinde ve kentin üst kotlarında yer alan yeme içme mekanları manzaralarından ötürü ziyaretçilerin daha çok ilgilerini çekmektedir.

Kamusal Alanlarda Oturma ve Dinlenme Yerleri

Kentte kamusal alanlarda bulunan oturma ve dinlenme yerleri, kentliler ve kenti ziyaret edenler için oldukça önemlidir. Kentlilerin nerede oturacakları, yerine, rahatlığına, alandaki gürültü, rüzgâr, güneş, gölge gibi fiziki şartlara ve manzarasına, ayrıca alanda bulunan insanların yürüme ve faaliyetlerine göre de değişmektedir. Alanya kent merkezinin bazı yerlerinde daha az oturma ve dinlenme yeri olmasına rağmen, kentin büyüklüğüne göre genel olarak uygun sayıda, kaliteli, temiz ve sağlam kent mobilyaları mevcuttur. Kent merkezinde kent mobilyalarından bankalara, çöp kovalarına, piknik masalarına, otur-

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN
May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester
ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)
(2015/04018 – 2015/GE/17595)

ma ve dinlenme alanlarına, süs havuzları, bitkilendirme ve çeşitli heykellere rastlanmaktadır. Kentlerde oturma ve dinlenme yerleri sadece banklarla sınırlı değildir. Alanya kent merkezinde zaman zaman insanlar, özellikle öğrenciler, çimenlere, merdivenlere, dekoratif çiçekliklerin kenarlarına oturmayı tercih etmektedirler.

Zemin Kat Cepheleri

Alanya'da genellikle zemin katlarda işyeri, dükkân, mağaza ve kafe/restoranlar mevcuttur. Özellikle turistler, kent merkezinde gezerken, vitrinlere bakarak vakit geçirip alışveriş yapmaktadırlar. Alanya kent merkezinde alışveriş bölgesi olan Atatürk Bulvarı'nda zemin kat cepheleri oldukça renkli ve hareketlidir. Bu caddede kör cepheler yoktur ve hemen hemen her 100 metrede 10'dan fazla dükkân, mağaza veya kafe vardır. Fakat Güzelyalı Caddesi'nin bazı binalarında ve Ahmet Tokuş Bulvarı'nın bir kısmında zemin katlar yol hizasında değil yolun alt kotunda kalmışlardır. Bunun nedeni 80'li yıllarda yapılan bu binaların, bir kat fazla kullanılmak istenmesinden kaynaklanmaktadır.

Yaya Alanlarının Kalitesi ve Miktarı

Yaya alanların kalitesinin değerlendirilebileceği, kamusal alan ve yürünebilirlik açısından en işlek yerler Atatürk Bulvarı, Ahmet Tokuş Bulvarı, Kleopatra Plajı Yürüyüş Parkuru, Rıhtım Caddesi, Güzelyalı Caddesi, Şevket

Tokuş Caddesi ve Kale Caddesi'dir. Ahmet Tokuş Bulvarı, Atatürk Bulvarı'nın devamı olup, denize paralel, kafelerin, restoranların, mağazaların ve otellerin yoğun olarak bulunduğu, yürüyüş yollarının ve kaldırımların geniş olduğu, park ve bahçe gibi kamusal alanlara sahip önemli caddelerdir. Genellikle geniş yolları sayesinde konforlu yürüyüş yapılabilir. Mağazaların vitrinlerine bakılarak zaman geçirilebilir ve eğimli olmayan düz bir yol olarak yürümek için uygundur. Fakat özellikle yaz aylarında, cadde çok kalabalık olduğu için zaman zaman akıcı bir yürüyüş sağlanamamaktadır. En önemli olumsuz özelliği ise bu iki caddenin, trafiğin yoğun olduğu gürültülü caddeler olmasıdır. Atatürk Bulvarı'nın devamı niteliğinde tek yönü trafiğe kapatılarak yürüyüş ve bisiklet yolu yapılan Kleopatra Plajı Yürüyüş Yolu, oldukça geniş, manzarası iyi, Atatürk ve Ahmet Tokuş Bulvarı'na göre daha sessiz ve tek şerit olduğu için trafik açısından sakin olan bir yürüyüş yoludur. Kesintisiz bir yürüyüş için oldukça idealdir. Rıhtım Caddesi, İskele bölgesinde bulunan genellikle yerli ve yabancı turistlerin tercih ettiği, özellikle yazın gece kulüplerinin açık ve restoranların çok olmasından dolayı oldukça hareketli bir caddedir. Şevket Tokuş Caddesi, genellikle işyeri gibi ofislerin, okulların ve hastanenin olduğu manzarası olmayan ve gündüzleri kalabalık olan bir caddedir. Trafik bakımından da yoğun olan bu caddede hem seyir halinde hem de park

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN
May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester
ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

halinde çok sayıda araç bulunmaktadır. Diğer yerlere göre kaldırım genişliği daha dar olan cadde akıcı bir yürüyüş için fazla tercih edilen bir yer değildir. Güzelyalı Caddesi, parkların ve özel yürüyüş yollarının olduğu, denize paralel olmasından dolayı manzarası iyi ve özellikle hafta sonu kentlilerin ailecek vakit geçirdikleri bir caddedir. Yürüyüş için uygun fakat diğerlerine göre daha kısa olan cadde, turistler tarafından da sıkça kullanılmaktadır. Kale Caddesi, Alanya'nın en önemli tarihi yeri olan kaleye çıkan, eğimli olmasından dolayı yürüyerek çıkması oldukça zor bir yoldur. Yol üzerinde küçük dükkânlar ve kafeler bulunmaktadır ancak araçların yol boyunca park halinde bulunması kötü bir görüntü yaratmaktadır. Kaldırımların çoğu engelliler ve yaşlıların da kullanımına uygun olarak tasarlanmıştır.

DEĞERLENDİRME ve YÜRÜNEBİLİRLİĞİ ARTTIRICI ÖNERİ KENT ROTALARI

Alanya'daki yaşam kalitesi ve yürünebilirlik, kentteki gündelik yaşam ve kamusal alan deneyimlerinden yararlanılarak incelenmiştir. Alanya bir turizm kenti olduğu için, her yıl gelen ziyaretçi sayısı farklıdır ve turizmde meydana gelen iyi veya kötü gelişmelere göre ölçümler tekrar yapıp değerlendirilebilir.

Elde edilen ölçüm ve gözlemler ışığında Alanya'nın daha yürünebilir bir kent olabilmesi için;

- Yolların genel olarak dar, sıkışık ve tehlikeli olmaması gerekmektedir. Özellikle kent içindeki bazı ara sokaklarda ve Şevket Tokuş Caddesi'nde buna dikkat edilmelidir.
- Tarihi çevrenin olduğu Kale bölgesi trafiğe kapatılmalı ve o bölgedeki yürünebilirlik artırılmalıdır.
- Kentlilerin kenti yürüyerek gezerken görebileceği ilgi çekici ve kaliteli zemin kat cepheleri olması gerekir. Göz seviyesinden aşağıda olan zemin kat cepheleri yürüme yolları ile aynı hizaya getirilmeli ve görsel olarak iyileştirilmelidir.
- Kentlilerin yönlerini bulmaları için anlaşılabilir yaya ağları planlanmalı ve bunları okunaklı kılacak göstergeler artırılmalıdır.
- Gezinti ve yürüyüş sırasında gerekli olacak dinlenme alanları planlanmalı, özellikle Atatürk Bulvarı gibi kentin en önemli ana caddesinde sayıca daha çok dinlenme alanı bulunmalıdır.
- Kentte akşam saatlerinde yürüyüş yolları ve bağlantılı ara yollar aydınlatılmalıdır.
- Yaya ağları önemli kamusal alanlara doğrudan bağlanmalıdır.
- Rotalar önerilerek önemli kamusal alanlara bağlanan yaya ağları daha anlaşılır

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN
May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester
ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

ve yürümeye teşvik edici olmalıdır. Kentlerde yürüme ağlarının, önemli kentsel mekânlara bağlanması kentliler için oldukça önemlidir. Çünkü her kentlinin yürüyüş rotası değişkenlik gösterebilir. İnsanlar yürüyüş rotasını seçerken, bulundukları konuma, gitmek istedikleri kamusal alanlara, tarihi, kültürel ve sosyal çevreye bakarlar. Rotalar, kentin tarihi yapısına değerek, kentlilerin ve turistlerin algısını arttırmaya yönelik olarak tasarlanmalıdır. Rotalar oluşturulurken karşılaşılan sorun, kamusal alanların ve sosyal aktivitelerin dağınık halde bulunmasıdır.

Konut alanlarının, kamusal alanların ve işyerlerinin ayrı ayrı yerlerde toplanmış olmasından dolayı kentin her sokağı yürünebilirlik açısından etkili kullanılmamaktadır. Bu bağlamda kente yaşanabilirliği kamusal alanlarda insan-insan ilişkisi üzerinden arttırması hedeflenen 9 adet öneri kent rotası tasarlamıştır. Bu rotalar, yapılan kent okuması sonucunda Alanya'da kentsel mekân ve üzerinde yapılan çeşitli aktiviteleri, yürüyüş süreleri ve yürüyüş çıkma saatleri gibi işteğe bağlı zaman geçirme potansiyeli üzerinden kentlilerin deneyimlemesine sunulmaktadır.

Şekil 8. Rota 1

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN
May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester
ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)
(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Otobüs duraklarından (Cuma pazarı) Damlatış'a kadar 2 km'lik yoldur. Yürüyüş süresi yaklaşık 25 dakika sürmektedir. Ka-

musal alanlar, yeme-içme mekânları ve sosyal aktiviteler içerir.

Şekil 9. Rota 2

Otobüs duraklarından (Cumapazarı) Kızılkule'ye kadar 1,65 km'lik yoldur. Yürüyüş süresi yaklaşık 20 dakika sürmektedir.

Kamusal alanlar, gece kulüpleri, tarihi yerleri içerir.

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN
May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester
ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)
(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Şekil 10. Rota 3

Kızıl Kule'den Damlataş'a kadar 1,5 km'lik yoldur. Yürüyüş süresi yaklaşık 15 dakika sürmektedir. Tarihi yerler, mağara ve sahil yolu- nu içerir.

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN
May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester
ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)
(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Şekil 11. Rota 4

Damlataş'tan Dinek Parkı'na kadar 3,3 km'lik yoldur. Yürüyüş süresi yaklaşık 35 dakikadır. Yürüyüş ve park alanları içerir.

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN
May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester
ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)
(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Şekil 12. Rota 5

Kızıl Kule'den Başkanlar Parkı'na kadar 3 dakikadır. Yürüyüş alanları, park alanları ve km'lik yoldur. Yürüyüş süresi yaklaşık 35 tarihi yerler içerir.

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN
May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester
ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)
(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Şekil 13. Rota 6

Damlataş'tan Pazarkapı'ya kadar 1,8 km'lik yoldur. Yürüyüş süresi yaklaşık 20 dakikadır. Sosyal alanlar içerir.

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN
May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester
ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)
(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Şekil 14. Rota 7

Kızıl Kule'den Pazarkapi'ya olan 1,5 km'lik yoldur. Yürüyüş süresi yaklaşık 20 dakikadır. Tarihi ve kültürel yerleri içerir.

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester

ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Şekil 15. Rota 8

Kızıl kule'den Pazarkapı'ya olan 1 km'lik kısa yoldur. Yürüyüş süresi yaklaşık 15 dakikadır. Tarihi yerleri içerir.

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN
May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester
ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)
(2015/04018 – 2015/GE/17595)

Şekil 16. Rota 9

Pazarkapı'dan Hisariçi'ne olan 4,7 km'lik yoldur. Yürüyüş süresi yaklaşık 90 dakikadır. Tarihi, sosyal ve kültürel yerleri içerir.

Alanya'nın daha dinamik ve canlı bir kent olması için;

- İnsanların bir araya gelebilecekleri buluşma alanları ve meydanlara yer verilmelidir. Özellikle Şevket Tokuş Caddesi gibi daha dar yürüme alanı olan yerlerde insanların sosyalleşebilecekleri daha geniş alanlar, meydanlar bulunmalıdır.
- Özellikle yaz aylarında kentlilerin sıcaktan korunacak ve Atatürk Bulvarı veya

Çarşı Mahallesi'nde alışveriş ve yürüyüş yaparken gölge ihtiyaçlarını sağlayacak yerlere ihtiyaçları vardır.

- Kent içinde konut, işyeri, sosyal aktivite ve eğlence alanları karışık halde bulunmaktadır.

Alanya'nın sosyal ve kültürel etkinliklerin yoğun olduğu bir kent olabilmesi için;

- Sokak gösterileri ve sokak müziği gibi kentlilerin sokaklarda keyifli zaman geçirebilecekleri aktiviteler bulunmalıdır. Özellikle Rıhtım Caddesi bu gibi sokak faaliyetleri için oldukça uygundur.

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN
May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester
ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)
(2015/04018 – 2015/GE/17595)

- Kentlilerin bir arada oturmaları için daha büyük kamusal alanların ve parkların olması gerekmektedir. Bu kamusal alanlarda veya parklarda trafik gürültüsü önlenmelidir.

Alanya'nın cazibeli ve merak uyandıran bir kent olabilmesi için;

- Turizmin daha fazla hareketlenmesini sağlayacak çeşitli aktiviteler ve insan çeşitliliğine hitap edecek kamusal alanlara daha çok yer verilmelidir.
- Manzaraların daha verimli kullanılabileceği kamusal alanlar yaratılmalıdır.
- Sokakların kalitesi ve görsel niteliği çok daha fazla arttırılmalıdır.
- Korunan tarihi çevreye ve mimari mirasa sahip çıkılmalıdır.

SONUÇ

Kentlerdeki yaşam kalitesi, kentlilerin algılarına ve değerlendirmelerine göre değişen, çevrenin mekânsal, fiziksel ve sosyal faktörlerine bağlı olan bir kavramdır. Bu çalışmada yaşanabilirliği ve yaşam kalitesini doğrudan etkileyen yürünebilirlik kavramının, kentlilere veya kenti keşfetmeye çalışan insanlara, deneyimlerine, sokak dokusuna ve yol gibi fiziki ve sosyal faktörlere bağlı olan bir eylem olduğu görülmüştür. Kentin yaşanabilir bir yer olarak büyümesini sağlayacak kentsel

planlamalar, yollar ve yaya ağlarını kentlilerle buluşturmalı, insan-insan iletişiminin artması sağlanmalıdır. Bu bağlamda yürünebilir kent rotaları insanların hem yürürken zaman geçirip sosyalleşmelerine olanak tanıyacak hem de bir yerden bir yere gitmenin en masrafsız ve sürdürülebilir yolu olacaktır. Bu rotaların yapılması ve kullanılması kenti bir 'flanör' yani aylak gibi yürüyerek özümsemeye de yardımcı olur. Rotalardaki kamusal alan ve yürüme ağlarındaki çeşitlilik, aylakça yürümek isteyenler için kenti kendilerine göre anlamlandırmaya yarar. Rotalar birbiri ile bağlanabilir veya ayrı ayrı kullanılabilir. Yaşanabilir bir kentte yürüyen ve durağan etkinlikleri yapan insanların sayısı kentin yaşam kalitesinin iyi bir göstergesidir. Kentlerde beklenen olası özellikler; ana yürüme yolları, iyi iklim koşulları, ilgi çekici manzara, ayakta durmak veya oturmak için rahat yerler, alışveriş ve yeme-içme aktivitelerine yakınlık şeklindedir. Bu koşulların gerçekleşmesi, insan-insan ilişkilerini artması demektir. Bu özelliklerin olmadığı yerde insan sayısı azalır. Jan Gehl'e göre (1994:5-7) kentteki meydanlar, insanlara yürürken durmak ve dinlenmek için sinyal verirler. Sokaklar 'devam et' derken meydanlar 'vardın, buraya yerleşebilirsin' derler. Bu sebepten meydanlar da kentte insanların bir araya gelmesi için çok önemlidir. Açık kamusal alanlarda bulunan banklar, insanları sokak hayatına teşvik etmeye yönelik destekleyici elemanlardır. Yaşanabilir kent güvenli ve ar-

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN
May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester
ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)
(2015/04018 – 2015/GE/17595)

kadaşça bir kent olmalıdır. Festival ve etkinliklerin sayıca artması, insanları hafta içi ve hafta sonu sokağa çıkmaya teşvik eder. Günümüzde artan çevre sorunlarının ve toplum sağlığındaki bozulmaların önüne geçilmesinde, yaya dostu yürünebilir yaşam çevrelerinin oluşumunda planlama ve tasarım önemli bir araç olarak ortaya çıkmaktadır.

KAYNAKÇA

ALTAY, C., (2007). Kentsel Sürdürülebilirlik Açısından Kültürel Planlama ve Mekan-sal İcraatlar, Bülten 51: Dosya 05 – Sürdürülebilirlik: Kent ve Mimarlık, Ankara: TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, 5:25-29

AKKAR E.M., (2007). Public Spaces of Post-Industrial Cities and Their Changing Roles, METU Journal of Faculty of Architecture, 24/1:115-137

CERVERO, R., KOCKELMAN, K., (1997). Travel Demand and the 3 Ds: Density, Diversity and Design, Transportation Design D, 2, 199-219

CORNER, J., (1999). The Agency of Mapping: Speculation, Critique and Invention, Mappings, Reaktion Books, Londra, p.213-252

DE CERTEAU, M., (2009). Gündelik Hayatın Keşfi, Doşt Kitabevi, Ankara, s.93

DELEUZE, G., GUATTARI, F., (1987). Introduction: Rhizome. A Thousand Plateaus, University of Minnesota Press, Minneapolis, p.3-25

EWING, R., HANDY, S., BROWNSON, R.C., CLEMENTE, O., WINSTON, E., (2006). Identifying and Measuring Urban Design Qualities Related to Walkability, Journal of Physical Activity and Health, 3 (1): 223-240

GEHL, J., (1996). Life Between Buildings: Using Public Space, Van Nostrand Reinhold, ISBN: 0442230117, p.125-126

GEHL, J., (1994). Places For People: Central Melbourne 1994, Kopenhag, p.5-7

HANDY, S., CLIFTON, K., (2001). Local Shopping As a Strategy for Reducing Automobile Travel, Transportation, 28: 317-46

HANDY, S., (1996). Urban Form and Pedestrian Choices: Study of Austin Neighborhoods. Transportation Research Record, 1552, Transportation Research Board, Washington, D.C., p.35-144

HILLIER, B., HANSON J., (1984). The Social Logic of Space, Cambridge University Press, Cambridge, p.9

HILLIER, B., PENN, A., DALTON, N., (1992). Milton Keynes: Look Back to London, The Architects' Journal, vol. 195, 15: 42-46

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ
Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi
INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN
May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester
ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

HILLIER, B., PEN, A., HANSON, J., GRA-JEWSKI, T., XU, J., (1993). Natural Movement: or, Configuration and Attraction in Urban Pedestrian Movement, Environment and Planning B: Planning and Design, vol 20, p.29-66

HILLIER, B., (1996). Space is the Machine, Cambridge: Cambridge University Press, p.215-239

LYNCH, K., (1996). Çevrenin İmgesi, Kent ve Kültürü Cogito, Sayı 8, ss.153-161

MARANS, R., (2007). Kentsel Yaşam Kalitesinin Ölçülmesi, Mimarlık Dergisi, Mayıs-Haziran, 335: 28-31

MEGA, V., PEDERSEN, J., (1998). Urban Sustainability Indicators, European Foundation For The Improvement of Living and Working Conditions, Dublin, p. 6-27

ÖZDEMİR, B., OCAKCI, M., (2017). Kentsel Tasarım Kriterlerinin Mekânın Algısal Atmosferine Etkisi, Uluslararası Hakemli Tasarım Mimarlık Dergisi 2017, 11:73-90 Doi: 10.17365/Tmd.2017.2.5

ÖZKAN, M.O., ÖZER, D.G., (2014). Spatial Integration and Accessibility Considering Urban Sustainability Patterns: Historical Islands of İstanbul, the Sustainable City IX, Vol. 2, WIT Press, p.1649-1660

PIKORA, T., GILES-CORTI, B., BULL, F., JAMROZIK, K., DONOVAN, R.,

(2003). Developing A Framework for Assessment of the Environmental Determinants of Walking and Cycling, Social Science and Medicine 56(8):693-703

RAPOPORT, A., (1990). The Meaning of the Built Environment, Tucson, University of Arizona Press (Revised Edition), pp.55-87

SOUTHWORTH, M., (2005). Designing the Walkable City, Journal of Urban Planning and Development, 131(4): 246-257

TALEN, E., (2002). Pedestrian Access as a Measure of Urban Quality, Planning, Practice and Research, 17 (3): 257-278

VAN KAMP, I.K., LEIDELMEIJER, G., MARSMAN, A., DE HOLLANDER., (2003). Urban Environmental Quality and Human Well-Being. Towards a Conceptual Framework and Demarcation of Concepts; A Literature Study, Landscape and Urban Planning, 65:5

Yazar Notu: Bu makale birinci yazar tarafından, ikinci yazar danışmanlığında İstanbul Kültür Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı'nda “ Kentsel Yaşam Kalitesi ve Yürünebilirlik Deneyiminin Alanya Üzerinden Okunması “ isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester

ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

EXTENDED ABSTRACT

Aim: Today, irregular urbanization is increasing due to the growth in population and as a result of this, lives of people, who inhabit in cities, are changing rapidly. Every individual in the city has a different quality of life due to the inequality of the living conditions. The diverse characters of the city and the feelings and the events which are experienced, felt and seen during a journey or experience in the city, determine the quality and conditions of people's lives as well as giving insight about the sustainability of the city. The primary features of the city that draws attention in terms of determining the quality of life in this sense are the physical features that stimulate the senses and bring people together, increase the activities and allows socialization. In order to live this way, people need to live in walkable cities as a primal factor. The factors that come after are the comfort of transportation routes, number of the public spaces, areas that are far away from pollution and noise which are important to motivate people to go out and engage with the city and each other and help them walk in a more livable city. The livability of spaces that individuals place themselves among the society should be provided by creating walkable spaces in urban area design that supports human-human interaction. What is meant here by "livability" is the human to human interaction environment that is aimed to be ensured in the urban space. Walking in the city may be for health, sport and recreational purposes as well as for the intention of socialization. Urban spaces that allow the act of walking for various purposes and intentions should be designed in order to promote human to human interactions and invite its inhabitants to experience the city for they bare a character that increases the possibilities. Although the places which have higher margins on the quality of life are more sustainable and livable, some standards and features have started to manifest themselves at these venues as well and these should be paid attention to. Various criteria such as how people spend their time, which activities they are more attracted to, how do they get transported to where, and whether the city is walkable or not, indicate the livability and quality of life in that city. Walkability, which is actively articulated among these criteria, is of significant importance for the process of reading and experiencing the city. Walkability is not just an act of going from one point to another, but it is rather one of the most important necessities for the humankind and the city life, with its features of transportation, sightseeing, socializing and its support for the nature and a healthy life in cities where the quality of life is high and the walking networks are sufficient. The reason why the cities are exist in the first placed is the human kind. Thus, the quality of life is affected by the locality of cities as much as the people's attitudes in the cities. People and their

MTD

www.mtddergisi.com

ULUSLARARASI HAKEMLİ TASARIM VE MİMARLIK DERGİSİ

Mayıs / Haziran / Temmuz / Ağustos Yıl: 2019 Sayı: 17 İlkbahar Yaz Dönemi

INTERNATIONAL REFEREED JOURNAL OF ARCHITECTURE AND DESIGN

May / June / July / August Year: 2019 Volume: 17 Spring Summer Semester

ID:348 K:475

ISSN Print: 2148-8142 Online: 2148-4880

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(Marka Patent No / Trademark)

(2015/04018 – 2015/GE/17595)

activities are the most important and integral part of the city, including the arrangements in the city. There are also some additional sub-topics besides walkability which should be shed light on; such as public venues, transportation networks, activities of people. Only a comprehensive reading of a city can assure that all these topics are examined. The purpose of this paper is to provide a reading of the city Alanya through sustainability, quality of life and walkability aspects in the light of urban reading standards by Jan Gehl. The research question of this study is to search for an answer to the question “Would the quality of life in Alanya increase if it were a more walkable city?” **Method:** Using Jan Gehl’s urban reading criteria that was asserted in his book “Places for People: Central Melbourne”, a city research was conducted for Alanya through sustainability, quality of life and walkability. All the observations and measurements took place during the touristic period of May-June because of the increasing density of pedestrians. **Results:** Various results were obtained on demographic density, activities, usage density, habits, public space, eating and drinking, resting and ground floor usages based on observations, investigations and analyses in the Alanya Fortress area and its surroundings. **Conclusion:** As a result of the findings obtained, 9 city courses were proposed to increase the diversity of the city and every course experienced by the citizens in walking distance was designed to increase the quality of life in the urban environment.